

Тетяна Валеріївна КОЖУХОВА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
E-mail: tkozhuhova@rambler.ru

ОФІЦІЙНА ДОПОМОГА З МЕТОЮ РОЗВИТКУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Кожухова, Т. В. Офіційна допомога з метою розвитку: стан та тенденції [Текст] / Тетяна Валеріївна Кожухова // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету "Економічна думка", 2015. – Том 22. – № 1. – С. 19-26. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Проаналізовано динаміку обсягів офіційної допомоги з метою розвитку; розглянуто потреби у фінансуванні сталого розвитку; виявлено тенденції та визначено пріоритетні напрями надання зовнішньої допомоги.

Вступ. Офіційна допомога з метою розвитку є одним з найважливіших джерел зовнішнього фінансування сталого розвитку й забезпечує фінансове та технічне співробітництво для країн, що розвиваються.

Мета. Метою статті є аналіз сучасного стану та виявлення тенденцій у наданні офіційної допомоги з метою розвитку країнам, що розвиваються.

Метод. У процесі дослідження використано методи економіко-статистичного та порівняльного аналізу (для аналізу стану та визначення тенденцій надання офіційної допомоги з метою розвитку), графічний метод (для наочного зображення динаміки обсягів зовнішньої допомоги), абстрактно-логічний метод.

Результати. Розкрито основні аспекти надання офіційної допомоги з метою розвитку. Проаналізовано сучасний стан та визначено тенденції в наданні зовнішньої допомоги. Поряд із збільшенням допомоги країнам, що розвиваються, виявлено розрив між виділеною допомогою та зобов'язаннями донорів. Встановлено, що найбільшу частку в загальному обсязі становить двостороння допомога (60 %); найбільші обсяги допомоги надходять до соціальної сфери (46,8 %); країни Африки на південь від Сахари є головними реципієнтами допомоги; країнами, що найбільше потребують фінансової допомоги, є ті, що найменш розвинуті, та країни з низьким рівнем доходу. Розглянуто орієнтовні потреби у фінансуванні сталого розвитку. Визначено пріоритетні напрями надання зовнішньої допомоги.

Наукова новизна. Врахування виявлених тенденцій браку фінансових ресурсів, що зумовлюють необхідність збільшення обсягів офіційної допомоги з метою розвитку та виконання зобов'язань, взятих країнами-донорами, дозволить визначити пріоритетні напрями фінансування сталого розвитку.

Практична значущість. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання з метою встановлення найважливіших пріоритетів у фінансуванні сталого розвитку регіонів, які найбільше потребують допомоги.

Ключові слова: офіційна допомога з метою розвитку; двостороння допомога; багатостороння допомога; сталий розвиток; фінансування; донори; реципієнти.

Tetiana Valeriivna KOZHUKHOVA

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of International Economics,
Kryvyi Rih Institute of Economics SHEE «Kryvyi Rih National University»
E-mail: tkozhuhova@rambler.ru

OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE: CURRENT STATE AND TRENDS

Abstract

Changes in the size of official development assistance have been analyzed. Needs for the financing of sustainable development have been studied. Trends have been identified and priority areas for external assistance have been established.

Introduction. *Official development assistance is one of the most important sources of external financing for sustainable development. It enables financial and technical cooperation with developing countries.*

Objective. *The paper's objective is to analyze the current state and identify trends in the official development assistance to developing countries.*

Methods. *The study uses the methods of economic and statistical as well as comparative analysis (for analyzing the current state of and identifying the trends in official development assistance), the graphical method (for visualizing changes in the size of external assistance), and the abstract and logical method.*

Results. *The main aspects of official development assistance have been presented. The current state of external assistance has been analyzed. The trends in the provision thereof have been identified. A gap between allocated aid and commitments of donors has been identified, notwithstanding an increase in aid to developing countries. It has been determined that: bilateral aid comprises the largest share in the total volume of aid; the largest volume of aid has been directed to the social sector; countries in Africa south of the Sahara are the main recipients of aid; countries that mostly need financial assistance are the least developed countries and countries with low levels of income. Estimated financing needs for sustainable development have been reviewed. Priority areas have been established for external assistance.*

Scientific novelty. *Taking into account the identified trend of the lack of financial resources, which necessitates the increase of official development assistance and the fulfillment of commitments made by donor countries, will help identify priority areas for funding sustainable development.*

Practical value. *The practical significance of the findings consists in the possibility of using them for determining the overarching priorities in the financing of sustainable development of regions which most need assistance.*

Keywords: *official development assistance; bilateral aid; multilateral aid; sustainability; financing; donors; recipients.*

JEL classification: F35

Вступ

Новий підсумковий документ саміту ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», що передбачає план дій щодо людей, планети та процвітання [1], підтвердив прихильність курсу усіх країн на забезпечення сталого розвитку за допомогою заохочення всеохопного економічного зростання, захисту довкілля та сприяння соціальної інтеграції.

Важливу роль у забезпеченні сталого розвитку грає міжнародне фінансування, що доповнює зусилля держави з мобілізації державних ресурсів усередині країни, особливо в найбільш вразливих країнах з обмеженими внутрішніми ресурсами. Багатьма розвиненими країнами взято зобов'язання щодо досягнення цільового показника виділення коштів по лінії офіційної допомоги з метою розвитку (ОДР) країнам, що розвиваються, на рівні 0,7 % валового національного доходу (ВНД) і виділення ОПР найменш розвинутим країнам на рівні 0,15 – 0,2 % ВНД. Попри прогрес у мобілізації фінансових та технічних ресурсів, що виділяються широким колом зацікавлених учасників, значні результати у досягненні цілей у сфері розвитку, сформульованих у Декларації тисячоліття [2], потреби фінансування зусиль з викорінення злиденності та сталого розвитку залишаються значними. Враховуючи те, що брак коштів для фінансування сталого розвитку, разом із потребами країн, що розвиваються, становить, за даними ООН, від \$1 до \$1,5 трлн [3], необхідною є активізація глобального партнерства для мобілізації ресурсів та збільшення обсягів фінансової допомоги.

Теоретичні та практичні аспекти фінансування сталого розвитку завжди перебували в центрі уваги вчених. Проблеми підвищення результативності допомоги в країнах з низькими доходами досліджував М. Ахмед (M. Ahmed) [4], оцінку глобального управління допомогою надали Е. Дойчер (E. Deutscher) [5] та С. Файсон (S. Fyson) [5], офіційна допомога як інструмент стимулювання економічного розвитку та

інтеграції бідних країн у світову економіку розглядалась І. Р. Мавлановим [6], проблеми сприяння міжнародному розвитку проаналізовано Д. А. Дегтеревим [7], багатосторонні механізми управління процесами сприяння міжнародному розвитку досліджував Ю. К. Зайцев [8], роль допомоги міжнародному розвитку в досягненні цілей і завдань, поставлених у Декларації тисячоліття, визначена Л. М. Капіцею [9]. У зв'язку з прийняттям у вересні 2015 р. підсумкового документу саміту ООН щодо Порядку денного у сфері сталого розвитку на період до 2030 р. необхідним є аналіз сучасного стану та виявлення тенденцій у наданні ОДР для визначення пріоритетних напрямів фінансування, розробки стратегічних заходів.

Мета та завдання статті

Метою статті є виявлення тенденцій у наданні розвиненими країнами офіційної допомоги з метою розвитку країнам, що розвиваються, та визначення пріоритетних напрямів фінансування. Для досягнення мети дослідження поставлені такі завдання: проаналізувати динаміку обсягів ОДР, її розподіл за джерелами фінансування, регіонами, типами реципієнтів та секторами; розглянути потреби у фінансуванні сталого розвитку; виявити тенденції в наданні зовнішньої допомоги; визначити пріоритетні напрями фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження

Одним з найважливіших джерел зовнішнього фінансування сталого розвитку є ОДР, особлива роль якої визначена в Доповіді Міжурядового комітету експертів: «ОДР може зіграти каталітичну роль у справі надання допомоги країнам, що розвиваються, в усуненні перешкод на шляху сталого, всеосяжного і справедливого зростання, в тому числі в зміцненні інституційної та фізичної інфраструктури в соціальній сфері, заохочення прямих іноземних інвестицій, торгівлі й технічного прогресу, покращення охорони здоров'я та освіти, зміцненні гендерної рівності, збереженні довкілля та викорінення бідності» [10]. Посилаючись на світовий досвід, науковці зазначають, що «цей механізм у цілому сприяє макроекономічній стабілізації економіки й сталому зростанню виробництва в тих країнах, що прямують до ефективної ринкової економіки» [11].

ОДР надається у формі грантів, кредитів (позик) та інших трансфертів у грошовій або натуральній формі (товари або послуги). Відмінною особливістю ОДР, що визначена Організацією економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), є її спрямованість на сприяння соціально-економічному розвитку країн і пільговий характер, що визначається наявністю допомоги грант-елемента в розмірі не менше 25 % (при розрахунку за фіксованою ставкою дисконтування 10 %) [12]. Крім фінансової складової, ОДР також передбачає технічне співробітництво. При цьому гранти, кредити або позики, що виділяються на військові цілі, фінансову підтримку приватних осіб (пенсії, виплати за страховими внесками і т. д.) до ОДР не належать [12]. Перелік країн-реципієнтів встановлюється Комітетом сприяння розвитку (КСР) ОЕСР (таблиця 1).

Таблиця 1. Групи країн-реципієнтів ОДР (за КСР ОЕСР)*

Країни	2009-2010 рр.		2011-2013 рр.		2014-2016 рр.	
	Кількість країн	Дохід на душу населення	Кількість країн	Дохід на душу населення	Кількість країн	Дохід на душу населення
Найменш розвинуті країни	49	х	48	х	48	х
Країни з низьким рівнем доходу	12	\$935	6	\$1005	4	\$1045
Країни з рівнем доходу нижче середнього	48	\$936-3705	40	\$1006-3975	36	\$1045-4125
Країни з рівнем доходу вище середнього	43	\$3706-11455	54	\$3976-12275	58	\$4126-12745

*За даними [13]

За даними звітів ОЕСР середнє значення чистої ОДР, наданої країнам, що розвиваються, членами КСР ОЕСР збільшилося з \$46,7 млрд у 1970-х рр. до \$130,9 млрд у 2010-2013-х рр. [13] (рисунок 1).

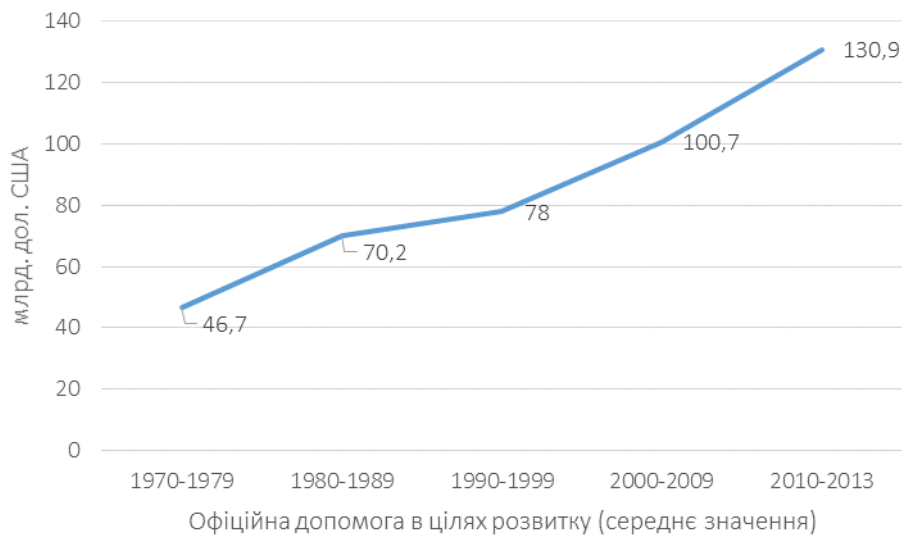

Рис. 1. Чиста ОДР, надана країнами-членами КСР ОЕСР (середнє значення)[13]

Найбільшими донорами з країн – членів КСР ОЕСР є США, Німеччина, Франція, Японія, Великобританія, Нідерланди, Канада, Норвегія, Швеція та Австралія (частка допомоги цих країн у загальному обсязі ОДР становить більше 80 %). Попри те, що за обсягами допомоги США, Німеччина, Франція, Японія та Великобританія входять у п'ятірку найбільших донорів, за часткою ОДР по відношенню до ВНД Франція та Великобританія знаходяться на 4-му місці (0,48 %), Німеччина посідає 5-те місце (0,38 %), Японія – 8-ме (0,23 %), США – 9-те (0,2 %). До країн, що не тільки виконують свої зобов'язання в наданні ОДР на встановленому рівні 0,7 % від ВНД країнам, що розвиваються, але й перевищують їх, відносяться Норвегія (0,97 %), Швеція (0,93 %) та Нідерланди (0,79 %). У 2014 р. сукупний чистий обсяг ОДР, наданої членами КСР, становив \$135,2 млрд (0,29 % їх ВНД) [14].

ОДР інших найбільших країн-донорів (не членів КСР) країнам, що розвиваються, протягом 1970-2013 рр. становила більше \$180 млрд, при цьому найбільшу частку в загальному обсязі становила допомога Саудівської Аравії, Об'єднаних Арабських Еміратів (ОАЕ), Кувейту (більше 80 %). У 2014 р. ОАЕ досягли максимального серед всіх країн співвідношення між ОДР і ВНД – 1,17 %. Угорщина, Естонія і Туреччина збільшили обсяги своєї допомоги у 2014 р. порівняно з попереднім роком на 24,4 %, 19,2 % і, відповідно, 8,2 % [14]. Значні обсяги допомоги надають також приватні донори, разом із провідними фондами (допомога Фонду Білла та Мелінди Гейтсів протягом 2009-2013 рр. становила \$11,4 млрд.).

Двостороння допомога, що надається однією державою іншій через офіційні канали передачі ресурсів у межах двосторонніх угод, займає найбільшу частку в загальному обсязі ОДР – 60 %. У 2010-2014 рр. двостороння допомога становила \$400,7 млрд (країнами-членами ОЕСР надано \$367,6 млрд, іншими країнами – \$33,1 млрд), багатостороння (кошти, що перераховуються до бюджетів багатосторонніх міжурядових організацій) – \$155,5 млрд.

Основними багатосторонніми донорами є міжнародні фінансові інститути (група Світового банку, регіональні та субрегіональні банки розвитку, МВФ); установи ООН (фонди та програми ООН, спеціалізовані установи), інші міжнародні організації та інститути (глобальні фонди, фонд ОПЕК, Європейська комісія та ін.). За даними доповіді КСР ОЕСР (2010 р.), багатостороння допомога сконцентрована в п'яти кластерах: Європейський фонд розвитку, бюджет Європейського Союзу (36 %); Міжнародна асоціація розвитку (23 %); фонди та програми ООН (8 %); Африканський та Азіатський банки розвитку (5 % і 3 %); Глобальний фонд боротьби зі СНІДом, туберкульозом і малярією (7 %) [15]. 18 % від загального обсягу багатосторонньої допомоги було виділено іншим 212 міжнародним організаціям.

Найбільшу частку в глобальній багатосторонній ОДР країн-членів КСР ОЕСР протягом 2006-2010 рр. становили кошти, спрямовані країнами ЄС – 70 % (\$119,625 млн): найбільші донори – Франція (13 %), Німеччина (13 %), Великобританія (12 %). Частка інших країн становила 30 %: Японія (10 %), США (9 %). Частка багатосторонньої допомоги в загальному обсязі наданої ОДР в 2010 р. країн, що не є членами КСР ОЕСР, становила 22 % (\$1999 млн). При цьому допомога 11 країн-членів ЄС, спрямована до багатосторонніх міжурядових організацій, становила 69 % (\$768 млн), Саудівської Аравії 17 % (\$609 млн), ОАЕ 6 % (\$32 млн) [15].

Протягом 2010-2013 рр. соціальна сфера, що об'єднує освіту, здоров'я, водопостачання та санітарію, уряд і громадське суспільство, урегулювання конфліктів, безпеку, залишається на першому місці за наданою ОДР (її частка у загальному обсязі становить 46,8 %) (рисунк 2).

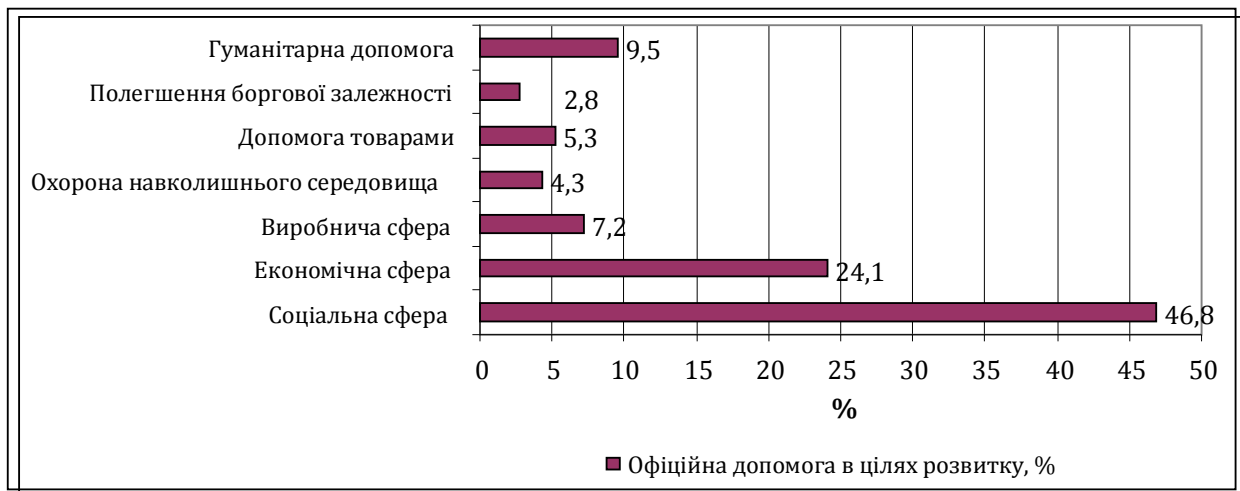

Рис. 2. Частка ОДР за секторами у 2010-2013 рр., % (розраховано автором на основі [16])

Частка допомоги, спрямованої до економічної сфери (транспорт, комунікації, енергетика, банківські та фінансові послуги, бізнес) становила 24,1 %, на охорону довкілля – 4,3 %, гуманітарна допомога – 9,5 %. Як і в попередніх періодах, продовжує скорочуватися допомога, надана до виробничій сфері (сільське господарство, лісництво, рибальство; промисловість, гірничодобувну промисловість, будівництво; торговельну політику; туризм) – з 30,7 % у 1990-х рр. до 7,2 % у 2010-2013 рр.

Найбільші обсяги допомоги з 1970 р. отримує Африка на південь від Сахари. У 2010-2012 рр. друге місце за часткою отриманої ОДР посідали країни Південної та Центральної Азії, третє місце – інші країни Азії та Океанії, четверте – країни Середнього Сходу та Північної Африки, п'яте – країни Латинської Америки та Карибського басейну, шосте – країни Європи (рисунком 3). Досліджуючи обсяги ОДР за регіонами, необхідно звернути увагу на наявність значної невідповідності між обсягом допомоги в розрахунку на одного малозабезпеченого і масштабом бідності у відповідному регіоні: наприклад, на країни Африки на південь від Сахари припадає найбільша частка ОДР, частка ОДР у розрахунку на одного не є найбільш високою, незважаючи на найвищий рівень бідності [18].

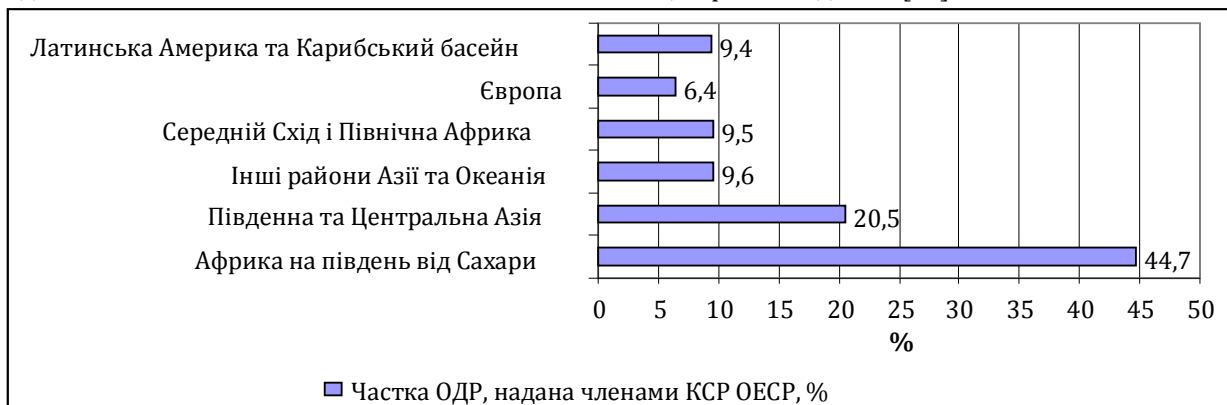

Рис. 3. Частка ОДР, наданої членами КСР ОЕСР за регіонами світу в 2010-2012 рр., % (розраховано автором за даними [13])

Аналізуючи розподіл ОДР за групами реципієнтів, можна зробити такі висновки: протягом 2010-2013 рр. на 1-му місці за отриманою часткою допомоги знаходяться найменш розвинуті країни, на 2-му – країни з доходом нижче середнього, на 3-му – з доходом вище середнього, на 4-му – з низьким рівнем доходу (рисунком 4). Значне зменшення допомоги (більш ніж у 4 рази) відбулося за групою країн з низьким рівнем доходу (з 16 % до 3,8 % у 2009–2011 рр.), упродовж наступних років частка допомоги, спрямованої до країн цієї групи, не перевищувала 4,8 %.

Попри значні обсяги ОДР, спрямованої до країн, що розвиваються, потреби у фінансуванні сталого розвитку залишаються досить значними. У доповіді Міжурядового комітету експертів з фінансування сталого розвитку визначені орієнтовні оцінки щодо величини потреб у сфері фінансування: витрати на глобальну систему соціального захисту з метою викорінення злиденності в усіх країнах – \$66 млрд в рік; для ліквідації голоду до 2025 р. – \$50,2 млрд, для досягнення загального медико-санітарного обслуговування – \$37 млрд; досягнення загальної початкової освіти та розширення доступу до нижчих

ступенів середньої освіти – \$42 млрд. Послідовне, всеосяжне зростання та створення робочих місць для викорінення злиденності потребує щорічних інвестицій у сферу інфраструктури – сектор водопостачання, сільського господарства, електрозв'язку, енергетики, транспорту, будівництва та лісового господарства – \$5-7 трлн у всьому світі. Потреби в кредитах малих та середніх підприємств, які можуть бути головним джерелом зайнятості, оцінюються сумою до \$2,5 трлн. Загальні потреби у фінансуванні для забезпечення глобальних суспільних благ, що пов'язані з пом'якшенням наслідків зміни клімату та адаптацією до них, оцінюються в декілька трильйонів доларів США в рік [10].

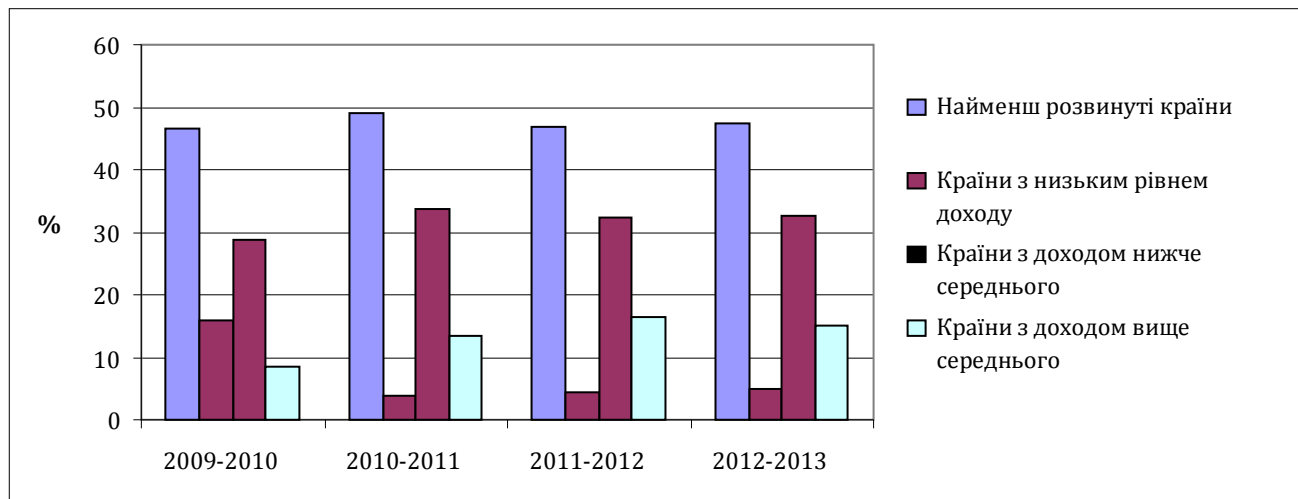

Рис. 4. Частка ОДР, наданої членами КСР ОЕСР, за групами країн, % (розраховано автором за даними [13])

Повертаючись до ОДР, необхідно зазначити, що існує значний розрив між запланованим донорами до надання та фактично отриманим обсягом допомоги (рисунок 5). За даними Доповіді Цільової групи з оцінки прогресу в досягненні ЦРТ (2015 р.), загальні зобов'язання донорів-членів КСР у 2014 р. за цільовим показником 0,7 % від ВВП становили \$326,3 млрд, виконання зобов'язань було здійснено тільки на 0,29 % від встановленого цільового показника (сума відставання – \$191,1 млрд). Щодо ОДР для найменш розвинених країн (НРК), у 2013 р. відбулося виконання зобов'язань на рівні 0,1 % (цільовий показник – 0,15-0,20 %), сума відставання – \$44,5 млрд. Отже, загальний обсяг ОДР, що надійшла до країн у 2014 р., становив 41,4 % від загальної суми зобов'язань донорів-членів КСР, ОДР на НРК у 2013 р. – 50 % відповідно, що свідчить про визнання розвиненими країнами необхідності особливої уваги й спеціальної та адресної підтримки найменш розвинених країн.

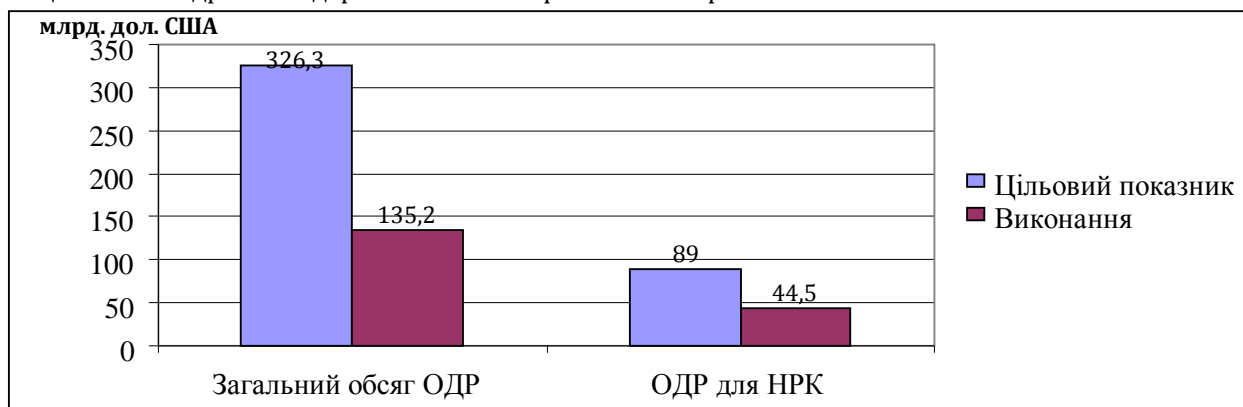

Рис. 5. Розрив між виділеною допомогою та зобов'язаннями донорів-членів КСР в 2013-2014 рр. (розраховано автором на основі [17])

З огляду на розглянуті вище орієнтовні оцінки щодо величини потреб у сфері фінансування сталого розвитку, необхідно зазначити, що останні у фінансуванні різняться між країнами та регіонами. Хоча в багатьох країнах, що розвиваються, потреби у фінансуванні є непропорційно великими відносно розмірів їх економіки, існують особливі потреби в найменш розвинених країнах, малих острівних державах, що розвиваються, не мають виходу до моря, країнах Африки та країнах, що виходять з конфлікту. Необхідним є також вирішення проблем, що стоять перед країнами із середніми рівнями доходів [10].

Висновки та перспективи подальших розвідок

За результатами аналізу стану надання ОДР протягом 2010-2014 рр. можна зробити такі висновки: попри збільшення обсягів допомоги країнам, що розвиваються, існує розрив між виділеною сумою та зобов'язаннями донорів (загальний обсяг ОДР, що надійшла до країн у 2014 р. становив 41,4 % від загальної суми зобов'язань донорів-членів КСР, ОДР на НРК у 2013 р. – 50 %). Найбільшу частку в загальному обсязі становить двостороння допомога (60 %); найбільші обсяги допомоги надходять до соціальної та економічної сфер (46,8 % та 24,1 % відповідно); країни Африки на південь від Сахари є головними реципієнтами допомоги (частка ОДР у загальному обсязі становила у 2010-2012 рр. 44,7 %); країнами, що найбільше потребують фінансової допомоги, є ті, що найменш розвинуті, та країни з низьким рівнем доходу.

Враховуючи те, що ОДР становить в середньому більше 2/3 міжнародних потоків ресурсів та приблизно 1/3 урядових витрат [10], вона може зробити значний внесок у задоволення потреб фінансування сталого розвитку: необхідним є не тільки збільшення обсягів допомоги, але й виконання зобов'язань розвинутих країн щодо надання ОДР на встановленому рівні в розмірі 0,7 % від ВНД, що, як і раніше, має першорядне значення. Інтенсивної глобальної підтримки потребують найменш розвинені країни як найбільш вразливі. Збільшення частки ОДР до виробничої сфери, яка наразі становить тільки 7,2 %, дозволить доповнити фінансування сектору водопостачання, сільського та лісового господарства, електрозв'язку, енергетики, транспорту, будівництва, що потребує найбільших інвестицій (\$5 -7 трлн), для досягнення цілей у сфері сталого розвитку.

Нагальною є більш широка мобілізація громадськості на підтримку зусиль щодо виконання зобов'язань з ОДР, у т. ч. шляхом проведення інформаційно-просвітницької роботи, публікації даних щодо ефективності наданої допомоги і демонстрації досягнутих результатів, перспективних планів для підвищення передбачуваності та прозорості майбутнього співробітництва у сфері фінансування сталого розвитку.

Список літератури

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.un.org.
2. United Nations Millennium Declaration (2000) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
3. Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.un.org.
4. Ahmed, M. The Next Frontier Low-income countries gain ground in a globalized world, but they still face major challenges [Text] / M. Ahmed // Finance & Development. – 2008. – 45/3. – P. 9-14.
5. Deutscher, E. Improving the Effectiveness of Aid [Text] / E. Deutscher, S. Fyson // Finance & Development. – September, 2008. – 45/3. – P. 15-19.
6. Мавланов, И. Р. Дипломатия содействия международному развитию [Текст] / И. Р. Мавланов // Вестник МГИМО университета. – 2011. – № 6. – С. 107-118.
7. Дегтерев, Д. А. Основные подходы к оказанию содействия международному развитию [Текст] / Д. А. Дегтерев // Вестник МГИМО университета. – 2011. – № 4. – С. 99-103.
8. Зайцев, Ю. К. Многосторонние механизмы управления процессами содействия международному развитию [Текст] / Ю. К. Зайцев // Вестник МГИМО университета. – 2011. – № 5. – Том 5. – С. 67-76.
9. Капица, Л. М. Роль помощи международному развитию в достижении целей и задач, поставленных в Декларации тысячелетия [Текст] / Л. М. Капица // Вестник МГИМО университета. – 2012. – № 2. – С. 39-46.
10. Report of the Intergovernmental Committee of Experts on Sustainable Development Financing. (2014). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
11. Рогач, О. І. Міжнародні фінанси [Електронний ресурс] / О. І. Рогач. – Режим доступу: <http://libfree.com>.
12. Официальная помощь в целях развития [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rcicd.org>.
13. Development Co-operation Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oecd-ilibrary.org>.
14. The Millennium Development Goals Report (2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
15. DAC REPORT ON MULTILATERAL AID 2010, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.
16. OECD. Stat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stats.oecd.org>.
17. Taking Stock of the Global Partnership for Development: MDG Gap Task Force Report 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.

-
18. The Global Partnership for Development: The Challenge We Face: MDG Gap Task Force Report (2013)[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org>.

References

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25.09.2015. (2015). Retrieved from : <http://www.un.org>.
2. United Nations Millennium Declaration. (2000). Retrieved from : <http://www.un.org>.
3. Addis Ababa Action Agenda of the Third International Conference on Financing for Development: Resolution adopted by the General Assembly on 27 July 2015. (2015). Retrieved from : <http://www.un.org>.
4. Ahmed, M. (2008). The Next Frontier Low-income countries gain ground in a globalized world, but they still face major challenges. *Finance & Development*, 45/3, 9-14.
5. Deutscher, E. & Fyson, S. (2008). Improving the Effectiveness of Aid – *Finance & Development*, 45/3, 15-19.
6. Mavlanov, I. R. (2011). Diplomatiiia sodeistviia mezhdunarodnomu razvitiiu [Diplomacy of international development assistance]. *Vestnik MHIMO*, 6, 107-118.
7. Dehterev, D. A. (2011). Osnovnyie podhody k okazaniu sodeistviia mezhdunarodnomu razvitiiu [The main approaches to the provision of international development assistance]. *Vestnik MHIMO*, 4, 99-103.
8. Zaitsev, Yu. K. (2011). Mnohostoronniie mehanizmy upravleniia protsesami sodeistviia mezhdunarodnomu razvitiiu [Multilateral mechanisms for managing processes of international development assistance]. *Vestnik MHIMO*, 5, 67-76.
9. Kapitsa, L. M. (2012). Rol pomoshchi mezhdunarodnomu razvitiiu v dostizhenii tseley i zadach, postavlenykh v Deklaratsii tysiacheletiiia [The role of international development assistance in achieving goals and objectives the Millennium Declaration]. *Vestnik MHIMO*, 2, 39-46.
10. Report of the Intergovernmental Committee of Experts on Sustainable Development Financing (2014) Retrieved from <http://www.un.org>.
11. Rohach, O. I. (2003). Mizhnarodni finansy [International Finance]. Retrieved from : <http://libfree.com>.
12. Ofitsialnaia pomoshch razvitiiu [Official assistance for development]. Retrieved from : <http://www.rcid.org>.
13. Development Co-operation Report. Retrieved from: <http://www.oecd-ilibrary.org>.
14. The Millennium Development Goals Report. (2015). Retrieved from: <http://www.un.org>.
15. DAC REPORT ON MULTILATERAL AID. (2015). Retrieved from: <http://www.un.org>.
16. OECD. Stat. (2015). Retrieved from: <http://stats.oecd.org>.
17. Taking Stock of the Global Partnership for Development: MDG Gap Task Force Report. (2015). Retrieved from: <http://www.un.org>.
18. The Global Partnership for Development: The Challenge We Face: MDG Gap Task Force Report. (2013). Retrieved from <http://www.un.org>.

Стаття надійшла до редакції 16.11.2015 р.